

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi sotilasvammalain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sotilasvammalakia siten, että korvauksen saajilla olisi sukupuolesta riippumatta yhdenmukainen oikeus lain nojalla myönnettäviin korvauksiin. Lisäksi ehdotetaan asuntoon kuuluvien laitteiden ja välineiden sekä asunnonmuutostöiden korvaamiseen oikeuttavan työ-

kyvyttömyysasteen alentamista 30 prosentista 20 prosenttiin.

Esitys liittyy valtion vuoden 1997 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1997 alusta.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

1.1. Yleistä

Sotilasvammalain (404/48) nojalla myönnetään korvausta sotapalveluksessa tai niihin rinnastettavissa olosuhteissa sekä varusmiespalveluksessa ennen vuotta 1991 aiheutuneen vahingoittumisen, sairastumisen, kuoleman tai katoamisen johdosta. Tämän jälkeen varusmiespalveluksessa ja eräissä muissa palvelussuhteissa sattuneisiin vahingoittumisiin ja sairastumisiin sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 1991 voimaan tullutta sotilastapaturmalakia (1211/90).

Sotilasvammalain mukaisena korvauksena myönnetään vahingoittuneelle tai sairastuneelle itselleen sairaanhoitoa, päivärahaa, elinkorkoa ja täydennyskorkoa, hänen omaisilleen huoltoeläkettä ja lisähuoltoeläkettä sekä kuolinpesälle hautausapua. Sotilasvammalain mukaisia päivärahoja ei käytännössä enää myönnetä.

Sotilasvammalain mukaista jatkuvaa elinkorkoa sodanaikaisen vahingoittumisen tai sairastumisen perusteella saa noin 32 000 henkilöä, joista on naisia noin 900. Lisäksi lain mukaista korvausta maksetaan noin 3000:lle rauhanaikana varusmiespalvelukses-

sa tai Yhdistyneiden Kansakuntien rauhan- turvaamistehtävissä vahingoittuneelle tai sairastuneelle.

1.2. Korvausturvan yhdenmukaistaminen

Sotilasvammalaki on erityislaki, joka koskee asevelvollisuuden ja sotapalveluksen luonteesta johtuen pääosin miespuolisia kansalaisia. Lakia säädettyä vuonna 1948 oli lähtökohtana, että mies on perheen pääasiallinen huoltaja ja toimeentulon hankkija. Mainitusta syystä voimassa oleva laki asettaa joissakin tapauksissa korvauksen saajat eri asemaan joko hakijan tai omaisen sukupuolen perusteella.

Lain 5 §:ssä säädetään omaisen käsitteestä korvausturvaa määrättäessä. Pykälän 1 kohdan mukaan puolisollla tarkoitetaan aviomiestä kuitenkin vain, jos hän työ- tai ansiokyvyttömyyden ja varattomuuden takia on vaimonsa elätettävänä. Pykälän 2 kohdan mukaan omaisena pidetään muun muassa vanhempia, joilta ainoa poika tai ainakin kaksi lasta on kuollut tai kadonnut.

Lain 9 §:ssä säädetään elinkoron korotuksesta. Päiväraha ja elinkorko maksetaan sille, jonka elätettävänä on hänen aviovaimonsa ja 5 §:ssä tarkoitettuja seitsemäätoista vuotta

nuorempia lapsia.

Lain 15 §:ssä säädetään huoltoeläkkeen hakemisesta jälkeensä jääneen vaimon ja 5 §:ssä tarkoitetun seitsemäätoista vuotta nuoremman lapsen osalta.

Edellä mainittuja lainkohtia ehdotetaan muutettaviksi siten, että korvauksen saajilla olisi sukupuolesta riippumatta yhdenmukainen oikeus korvaukseen.

Lain voimaantulosäännöksessä ehdotetaan säänneltäväksi korvauksen erillisestä hakemisesta niissä tapauksissa, jolloin miespuolinen leski hakee huoltoeläkettä ennen lain voimaantuloa tapahtuneen vaimonsa kuoleman johdosta. Jos vanhemmat haluavat huoltoeläkettä sodan johdosta ainoana lapsena kuolleesta tyttärestään, myös heidän olisi haettava sitä erikseen. Jos edellä mainittuja miesleskeä tai tytärtä koskeva huoltoeläkehakemus tulisi vireille vuoden kuluessa lain voimaantulosta, korvausta suoritettaisiin aikaisintaan lain voimaantulosta. Myöhemmin vireille tulleen huoltoeläkehakemuksen johdosta korvausta myönnettäisiin aikaisintaan sen vuosineljänneksen alusta, jolloin hakemus on saapunut.

1.3. Asunnon muutostyöt

Voimassa olevan lain mukaan asuntoon kuuluvia välineitä ja laitteita sekä asunnon muutostöitä voidaan korvata vahingoittuneelle sai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 30 prosenttia. Asunnon muutostöiden tarpeeseen vaikuttavat korvattujen vammojen tai sairauksien lisäksi myös muut sairaudet ja vammat, jotka ovat hakijoiden ikäryhmässä verrattain yleisiä. Korvauksen edellytyksenä olevan työkyvyttömyysasteen alentaminen tukisi useampien henkilöiden kotona selviytymistä ja lykkäisi

tai jopa estäisi osaltaan laitoshoidon joutumista. Tämän vuoksi asunnon muutostöihin oikeuttavan työkyvyttömyysasteen rajaa ehdotetaan alennettavaksi 20 prosenttiin.

2. Esityksen vaikutukset

Korvausturvan yhdenmukaistaminen ja asunnon muutostöiden korvattavuuden edellyttämä työkyvyttömyysasteen alentaminen lisäävät valtion menoja voimasitasolla arviolta kahdeksan miljoonaa markkaa.

Esityksellä ei olisi organisaatio- tai henkilöstövaikutuksia korvausasioita käsittelevässä valtiokonttorissa.

3. Asian valmistelu

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 25 päivänä lokakuuta 1995 työryhmän, jonka eräänä tehtävänä oli laatia veteraanijärjestöjen esittämien aloitteiden pohjalta vuonna 1997 vietettävän maamme itsenäisyyden 80-vuotisjuhluvuoden hankkeisiin liitettäväksi ehdotukset valtion vuoden 1997 talousarvioesitykseen otettavista veteraanimäärärahoista. Työryhmän esittämiin ehdotuksiin perustuva esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä.

4. Voimaantulo

Esitys liittyy valtion vuoden 1997 talousarvioesitykseen ja tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

sotilasvammalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 28 päivänä toukokuuta 1948 annetun sotilasvammalain (404/48) 5 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta, 6 §:n 3 momentti, 9 §:n 1 momentti ja 15 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 5 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta 9 päivänä helmikuuta 1962 annetussa laissa (138/62), 6 §:n 3 momentti 31 päivänä joulukuuta 1985 annetussa laissa (1116/85), 9 §:n 1 momentti 17 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1225/93) sekä 15 §:n 2 momentti 3 päivänä joulukuuta 1965 annetussa laissa (622/65), seuraavasti:

5 §

Omaisella tarkoitetaan tässä laissa:

1) puolisoa ja seitsemäätoista vuotta nuorempaa lasta;

2) vanhempia, jos heidän työ- tai ansiokykynsä ja varallisuutensa ovat niin vähäiset, että he ovat vailla kohtuullista elatusta, eikä ole olemassa muita siitä huolehtimiseen kykeneviä elatusvelvollisia omaisia sekä, kun on kysymyksessä huoltoeläke, myös vanhempia, joilta ainoa lapsi tai ainakin kaksi lasta on kuollut tai kadonnut sellaisissa olosuhteissa, että sen johdosta on suoritettava korvausta tämän lain mukaan; sekä

6 §

Asuntoon kuuluvia välineitä ja laitteita sekä asunnon muutostöitä voidaan korvata vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 20 prosenttia.

9 §

Päiväraha ja elinkorko maksetaan sille, jonka elätettävänä on hänen aviopuolisonsa ja 5 §:ssä tarkoitettuja seitsemäätoista vuotta nuorempia lapsia, korotettuna 30 prosentilla

päivärahasta tai elinkorosta ensimmäiseltä ja 20 prosentilla jokaiselta seuraavalta omaiselta. Jos vahingoittuneen tai sairastuneen työkyvyttömyysaste on vahvistettu vähintään 80 prosentiksi, maksetaan päiväraha tai elinkorko kuitenkin ensimmäiseltä omaiselta 60 prosentilla korotettuna.

15 §

Jälkeenjääneen aviopuolison ja 5 §:ssä tarkoitettua seitsemäätoista vuotta nuoremman lapsen, sanotun pykälän 2 momentissa mainittua avioliiton ulkopuolella syntynyttä lasta lukuun ottamatta, oikeus huoltoeläkkeeseen on riippumaton korvauksen hakemisesta, jos korvausasia muulta osalta on tullut valtiokonttorissa vireille. Muutoin huoltoeläkettä on erikseen haettava.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

Jälkeenjääneen aviomiehen on haettava erikseen huoltoeläkettä, jos hänen sotilasvammalain mukaiseen korvaukseen oikeutettu aviovaimonsa on kuollut ennen tämän lain voimaantuloa.

Tämän lain nojalla hakemuksesta suoritet-

tavaa huoltoeläkettä suoritetaan tämän lain voimaantulosta, jos asia on tullut vireille vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Jos asia tulee vireille tämän ajankohdan jälkeen, suoritetaan huoltoeläkettä aikaisintaan

sen kalenterivuosineljänneksen alusta, jona asia on tullut vireille.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 4 päivänä lokakuuta 1996

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Terttu Huttu-Juntunen*

Laki

sotilasvammalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 28 päivänä toukokuuta 1948 annetun sotilasvammalain (404/48) 5 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta, 6 §:n 3 momentti, 9 §:n 1 momentti ja 15 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 5 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta 9 päivänä helmikuuta 1962 annetussa laissa (138/62), 6 §:n 3 momentti 31 päivänä joulukuuta 1985 annetussa laissa (1116/85), 9 §:n 1 momentti 17 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1225/93) sekä 15 §:n 2 momentti 3 päivänä joulukuuta 1965 annetussa laissa (622/65), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

5 §

Omaisella tarkoitetaan tässä laissa:

1) puolisoa ja seitsemäätoista vuotta nuorempaa lasta, *aviomiestä kuitenkin vain, jos hän työ- tai ansiokyvyttömyyden ja varattomuuden takia on vaimonsa elätettävänä;*

2) vanhempia, jos heidän työ- tai ansiokykynsä ja varallisuutensa ovat niin vähäiset, että he ovat vailla kohtuullista elatusta, eikä ole olemassa muita siitä huolehtimiseen kykeneviä elatusvelvollisia omaisia sekä, kun on kysymyksessä huoltoeläke, myös vanhempia, joilta ainoa poika tai ainakin kaksi lasta on kuollut tai kadonnut sellaisissa olosuhteissa, että sen johdosta on suoritettava korvausta tämän lain mukaan;

Ehdotus

5 §

Omaisella tarkoitetaan tässä laissa:

1) puolisoa ja seitsemäätoista vuotta nuorempaa lasta;

2) vanhempia, jos heidän työ- tai ansiokykynsä ja varallisuutensa ovat niin vähäiset, että he ovat vailla kohtuullista elatusta, eikä ole olemassa muita siitä huolehtimiseen kykeneviä elatusvelvollisia omaisia sekä, kun on kysymyksessä huoltoeläke, myös vanhempia, joilta ainoa lapsi tai ainakin kaksi lasta on kuollut tai kadonnut sellaisissa olosuhteissa, että sen johdosta on suoritettava korvausta tämän lain mukaan; sekä

6 §

Asuntoon kuuluvia välineitä ja laitteita sekä asunnon muutostöitä voidaan korvata vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 30 prosenttia.

Asuntoon kuuluvia välineitä ja laitteita sekä asunnon muutostöitä voidaan korvata vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 20 prosenttia.

9 §

Päiväraha ja elinkorko maksetaan sille, jonka elätettävänä on hänen aviovaimonsa ja 5 §:ssä tarkoitettuja seitsemäätoista vuotta nuorempia lapsia, korotettuna 30 prosentilla päivärahasta tai elinkorosta ensimmäiseltä ja 20 prosentilla jokaiselta seuraavalta omaiselta. Jos vahingoittuneen tai sairastuneen työkyvyttömyysaste on vahvistettu vähintään 80 prosentiksi, maksetaan päiväraha tai elinkor-

9 §

Päiväraha ja elinkorko maksetaan sille, jonka elätettävänä on hänen *aviopuolisonsa* ja 5 §:ssä tarkoitettuja seitsemäätoista vuotta nuorempia lapsia, korotettuna 30 prosentilla päivärahasta tai elinkorosta ensimmäiseltä ja 20 prosentilla jokaiselta seuraavalta omaiselta. Jos vahingoittuneen tai sairastuneen työkyvyttömyysaste on vahvistettu vähintään 80 prosentiksi, maksetaan päiväraha tai elinkor-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

ko kuitenkin ensimmäiseltä omaiselta 60 prosentilla korotettuna.

ko kuitenkin ensimmäiseltä omaiselta 60 prosentilla korotettuna.

15 §

Jälkeenjääneen vaimon ja 5 §:ssä tarkoitetun seitsemäätoista vuotta nuoremman lapsen, sanotun pykälän 2 momentissa mainittua avioliiton ulkopuolella syntynyttä lasta lukuunottamatta, oikeus huoltoeläkkeeseen on riippumaton korvauksen hakemisesta, jos korvausasia muulta osalta on tullut *valtion tapaturmatoimistossa* vireille. Muutoin huoltoeläkettä on erikseen haettava.

Jälkeenjääneen *aviopuolison* ja 5 §:ssä tarkoitetun seitsemäätoista vuotta nuoremman lapsen, sanotun pykälän 2 momentissa mainittua avioliiton ulkopuolella syntynyttä lasta lukuun ottamatta, oikeus huoltoeläkkeeseen on riippumaton korvauksen hakemisesta, jos korvausasia muulta osalta on tullut valtiokonttorissa vireille. Muutoin huoltoeläkettä on erikseen haettava.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta

Jälkeenjääneen aviomiehen on haettava erikseen huoltoeläkettä, jos hänen sotilasvammalain mukaiseen korvaukseen oikeutettu aviovaimonsa on kuollut ennen tämän lain voimaantuloa.

Tämän lain nojalla hakemuksesta suoritettava huoltoeläkettä suoritetaan tämän lain voimaantulosta, jos asia on tullut vireille vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Jos asia tulee vireille tämän ajankohdan jälkeen, suoritetaan huoltoeläkettä aikaisintaan sen kalenterivuosineljänneksen alusta, jona asia on tullut vireille.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.